

Lokalne fundamenty odporności – rola BGK we wsparciu samorządów

PROF. MIROSŁAW CZEKAJ

Prezes Zarządu, Bank Gospodarstwa Krajowego

Bez silnych samorządów nie ma silnego państwa. Bank Gospodarstwa Krajowego, jako instytucja rozwoju, od lat wspiera lokalne społeczności i jednostki samorządu terytorialnego – nie tylko w finansowaniu infrastruktury i usług publicznych, lecz także we wzmacnianiu odporności i konkurencyjności Polski lokalnej. Działając w oparciu o długofalową strategię i wykorzystując krajowe oraz europejskie środki – w tym z KPO i Funduszu Bezpieczeństwa i Obronności – BGK staje się nie tylko bankiem dla samorządów, ale też partnerem ich nowoczesnej transformacji.

Rolą BGK jest wspieranie zrównoważonego rozwoju społeczno-gospodarczego Polski. To bardzo ambitny cel, którego nie da się osiągnąć w pojedynkę. Powiem więcej – trudno marzyć o wzroście bez determinacji i współdziałania wielu środowisk oraz instytucji, w tym samorządów, które są kluczowym elementem rozwoju Polski.

Bank Gospodarstwa Krajowego (BGK) wygenerował w minionym roku 389 mld zł wsparcia dla gospodarki, czyli o 9 proc. więcej niż w roku 2023. Duża część tych środków trafiła do samorządów. W 2024 roku BGK udzielił samorządom i ich spółkom finansowania z rachunku własnego na kwotę 7,4 mld zł.

BGK jest sprawdzonym partnerem jednostek samorządu terytorialnego. Wspiera podmioty wszystkich szczebli struktury samorządowej – od gmin wiejskich po województwa. Obecnie z finansowania BGK korzysta co trzeci samorząd w kraju, w tym aż 80 proc. miast na prawach powiatu.

Bank Gospodarstwa Krajowego wspiera rozwój jednostek samorządu terytorialnego. Potwierdzeniem tego jest przyjęta strategia na lata 2025–2030, oparta na trzech kluczowych filarach:

1. stymulowaniu rozwoju dynamicznej, innowacyjnej i konkurencyjnej gospodarki,
2. wsparciu działalności samorządów i społeczności lokalnych,

3. partnerstwie finansowym na rzecz instytucji publicznych.

Strategia BGK jednoznacznie wskazuje, że bank – na równi z rozwojem gospodarczym kraju – koncentruje się na Polsce lokalnej. Jednym z głównych założeń naszych działań jest rozwój regionalny, w tym wielowymiarowe wsparcie finansowe dla samorządów w budowaniu usług publicznych i infrastruktury.

Silna Polska zaczyna się lokalnie – rozwój społeczności i samorządów to fundament zrównoważonej gospodarki, a BGK jest jej sprawdzonym i długoterminowym partnerem.

Bank Gospodarstwa Krajowego jest strategicznym partnerem dla samorządów i aktywnie z nimi współpracuje. Jednym z naszych priorytetów jest rozwój społeczności lokalnych, w tym wsparcie mieszkalnictwa. Do 2030 roku dwukrotnie zwiększymy skalę zaangażowania w spółkach komunalnych. Ponadto, jednym z priorytetów jest rozwój oferty finansowania zwrotnego celów społecznych oraz pozyskiwanie nowych instrumentów w ramach perspektywy UE 2028–2034.

KPO: konkretne wsparcie BGK dla samorządowych inwestycji

BGK pomaga samorządom w realizacji ich celów. Przykładem wsparcia inwestycji jednostek samorządu terytorialnego jest realizacja Krajowego Planu Odbudowy i Zwiększania Odporności (KPO). Jako bank dysponujemy w tym zakresie prawie 140 mln zł – ogromna część tych środków może zasilić samorządy i wesprzeć ich rozwój.

Mówiąc o finansowaniu JST w ramach KPO w 2025 roku, na pierwszy plan wysuwa się pożyczka wspierająca zieloną transformację miast. Cieszy nas duże zainteresowanie sektora komunalnego tym instrumentem – otrzymaliśmy ponad 3 tysiące wniosków, z czego zdecydowana większość pochodzi właśnie od niego.

Jesteśmy obecnie w fazie rozpatrywania dokumentów. Już teraz widzimy jednak, że główne obszary zainteresowania samorządów – stanowiących największą grupę wnioskodawców – to: termomodernizacja budynków publicznych, montaż instalacji fotowoltaicznych, zazielenianie terenów miejskich, modernizacja oświetlenia zewnętrznego oraz rozwój infrastruktury pieszo-rowerowej.

Warto podkreślić, że zdecydowaną większość beneficjentów pożyczki na zieloną transformację miast stanowią małe i średnie ośrodki.

W ramach KPO dostępne są również środki w Programie TERMO, przeznaczone dla budownictwa wielorodzinnego. To pakiet rozwiązań mających wpływ na poprawę efektywności energetycznej, estetyki i stanu technicznego budynków wielorodzinnych oraz zwiększających wykorzystywanie energii ze źródeł odnawialnych. O środki na inwestycje związane m.in. z termomodernizacją czy remontem części wspólnych budynków mogą ubiegać się zarządcy nieruchomości, w tym wspólnoty i spółdzielnie mieszkaniowe, TBS-y, a także jednostki samorządu terytorialnego.

Bardzo dobrze układa się nasza współpraca z Marszałkami Województw. Na mocy umów zawartych z zarządami województw BGK wdraża w 15 regionach projekty wsparcia zwrotnego, finansowane ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w obecnej perspektywie. Łączna pula środków powierzonych nam przez Marszałków Województw na lata 2021–2027 wynosi ok. 10 mld zł – co stanowi dla nas wyraz ogromnego zaufania ze strony partnerów samorządowych.

Zrównoważony rozwój lokalny nie wydarza się sam – potrzebuje stabilnych partnerów. BGK wspiera samorządy nie tylko kapitałem, ale także zaufaniem i konsekwencją w budowaniu oferty odpowiadającej na realne potrzeby lokalnych społeczności.

Jesteśmy dumni z tego, że Bank Gospodarstwa Krajowego jest jednym z głównych banków finansujących potrzeby samorządów. Udział BGK w rynku bankowego finansowania jednostek samorządu terytorialnego – zarówno w formie kredytów i pożyczek, jak i poprzez emisję oraz nabycie obligacji komunalnych – wynosi ok. 24%. Bank Gospodarstwa Krajowego jest kluczowym bankiem, posiadającym bardzo duży indywidualny portfel finansowania samorządów – co piąta złotówka udzielonego przez BGK finansowania trafia do JST.

Naszą ambicją jest dotarcie do każdego samorządu i wspieranie rozwoju regionów. Już dziś BGK regularnie uczestniczy w finansowaniu postępowań przetargowych

lub konkursowych prowadzonych przez jednostki samorządu terytorialnego. Dzięki tej skali aktywności zapewniamy finansowanie tam, gdzie brakuje zainteresowania innych banków, a także działamy stabilizująco wobec oczekiwań cenowych oferentów. Tylko w 2024 roku, w ramach działalności własnej, udzieliliśmy finansowania 287 samorządom na łączną kwotę ponad 5,5 mld zł. Jednostki samorządowe korzystały z pełnej palety instrumentów dłużnych – w tym coraz chętniej z nowego rozwiązania, jakim jest pożyczka.

Nowe wyzwania – nowe instrumenty finansowe

Sytuacja na arenie międzynarodowej jest bardzo dynamiczna. Współczesne wyzwania w dużej mierze wymagają tworzenia strategii związanych z bezpieczeństwem oraz budowania szeroko pojętej odporności. W chwili, gdy piszę ten tekst, w Brukseli trwa gorąca dyskusja na temat powołania i roli Funduszu Bezpieczeństwa i Obronności. Komisja Europejska zaakceptowała kolejną rewizję polskiego Krajowego Planu Odbudowy, która zakłada m.in. utworzenie Funduszu Bezpieczeństwa i Obronności (FBiO). Zgodnie z zapowiedziami Ministerstwa Funduszy i Polityki Regionalnej, około 25 mld zł zostanie przeznaczonych na wzmocnienie bezpieczeństwa Polski oraz naszej gotowości na sytuacje kryzysowe.

Znaczna część środków z FBiO może zostać przeznaczona na infrastrukturę podwójnego zastosowania – czyli drogi, kolej i lądowiska, które będą wykorzystywane w czasach pokoju, ale w razie potrzeby posłużą np. do transportu sprzętu wojskowego.

Około 50 proc. środków FBiO może być wydatkowane na działania realizowane na poziomie jednostek samorządu terytorialnego. Fundusze te będą mogły zostać przeznaczone na cztery kluczowe obszary. Pierwszym z nich jest budowa infrastruktury ochrony cywilnej – w tym modernizacja istniejących oraz powstawanie nowych schronów, systemów łączności i infrastruktury krytycznej, które zwiększą odporność miast i społeczności lokalnych na sytuacje kryzysowe.

Bezpieczeństwo i rozwój to dziś dwa oblicza tej samej potrzeby – odporności. Fundusz Bezpieczeństwa i Obronności, wspierany przez BGK, daje szansę na budowanie infrastruktury przyszłości: służącej ludziom w czasie pokoju i gotowej na wyzwania czasu kryzysu.

Nowy fundusz może zostać również wykorzystany do rozwoju nowoczesnego polskiego przemysłu działającego na rzecz bezpieczeństwa i obronności. Środki trafią do zakładów związanych z sektorem obronnym oraz producentów komponentów, wspierając tworzenie nowych, dobrze płatnych miejsc pracy – zwłaszcza w mniejszych ośrodkach.

W ramach funduszu przewidziano także środki na rozwój infrastruktury o podwójnym zastosowaniu (*dual-use*). Pozwoli to na budowę i modernizację dróg, linii kolejowych, mostów oraz tuneli kolejowych, które w czasie pokoju służą mieszkańcom, a w razie potrzeby mogą wspierać mobilność wojskową.

Czwartym obszarem wykorzystania środków z FBiO jest cyberbezpieczeństwo. Inwestycje obejmą rozbudowę systemów chroniących infrastrukturę krytyczną, systemów ochrony danych, a także tworzenie bezpiecznych centrów przetwarzania i przechowywania informacji na terenie Polski.

BGK jest zaufanym partnerem samorządów i wspiera je w realizacji celów rozwojowych. Finansując infrastrukturę, bank nie tylko odpowiada na bieżące potrzeby lokalnych społeczności, lecz także buduje fundamenty trwałego rozwoju gospodarczego i społecznego. Poprzez współpracę, innowacyjne instrumenty finansowe oraz efektywne wykorzystanie funduszy krajowych i europejskich, BGK aktywnie wspiera rozwój Polski lokalnej – bliskiej ludziom i otwartej na przyszłość. ■

O AUTORZE

prof. Mirosław Czekaj – od kwietnia 2024 r. Prezes Zarządu Banku Gospodarstwa Krajowego. Ma 30-letnie doświadczenie w zarządzaniu dużymi podmiotami gospodarczymi. W latach 2007-2024 pełnił funkcję Skarbnika m.st. Warszawy, gdzie odpowiadał za gospodarkę i politykę finansową, skonsolidowaną sprawozdawczość ponad 1000 jednostek, podatki i księgowość. Zasiadał w radach nadzorczych banków PKO BP i Pomorskiego Banku Kredytowego. Jest profesorem w Kolegium Nauk o Przedsiębiorstwie Szkoły Głównej Handlowej w Warszawie. Specjalizuje się w zagadnieniach naukowych dotyczących finansów publicznych, w tym planowania budżetowego oraz sprawozdawczości finansowej. Jest autorem kilkudziesięciu publikacji o tej tematyce w krajowych i zagranicznych czasopiśmie naukowych.

Partnerzy

SAMORZĄD
WOJEWÓDZTWA POMORSKIEGO

Pomorski Fundusz Rozwoju
sp. z o.o. z siedzibą w Gdańsku

Spółka Samorządu
Województwa Pomorskiego

2000-2025 LAT
POLSKO-AMERYKAŃSKA
FUNDACJA WOLNOŚCI

BNP PARIBAS
FOOD & AGRO

Pomorski Thinkletter

2025 nr 2 (z1)

BEZPIECZEŃSTWO I ODPORNOŚĆ POLSKI – JAK JE ROZUMIEĆ I JAK BUDOWAĆ?

NOWA EPOKA W GEOPOLITYCE
SZANSE I ZAGROŻENIA DLA POLSKI

CYBERBEZPIECZEŃSTWO I SUWERENNOŚĆ CYFROWA
NA CZYM POLEGAJĄ? JAK JE BUDOWAĆ?

KLUCZOWE OBSZARY BEZPIECZEŃSTWA
ENERGETYKA – GOSPODARKA – TECHNOLOGIE – ŻYWNOŚĆ

ODPORNOŚĆ SYSTEMOWA I WIELOPOZIOMOWA
JAKA ROLA PAŃSTWA? JAKA OBYWATELI?

POBIERZ CAŁĄ PUBLIKACJĘ

www.kongresobywatelski.pl

